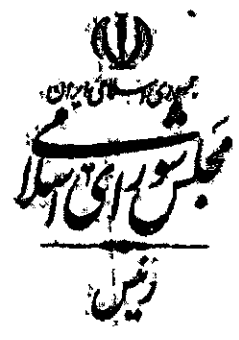

شماره: ۹۹۷۶
تاریخ: ۱۳۹۸/۰۲/۲۰
پست:

پست

حضرت حاجت الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر حسن روحانی
رئیس محترم جمهوری اسلامی ایران

مطلب: نامه شماره ۵۰۵۱۸/۲۱۵۹۶ مورخ ۱۳۹۸/۲/۲۳ در اجرای اصل
یکصد و بیست و سوم (۲۲۳) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
قانون حفاظت از خاک که با عنوان لایحه به مجلس شورای اسلامی تقدیم
گردیده بود، با تعویب در جلسه علنی روز شنبه مورخ ۱۳۹۸/۲/۲۴ و تأیید
شورای محترم نگهبان، به پیوست ابلاغ می‌گردد.

علی لاریجانی

دفترخانه مرکزی ریاست جمهوری

شماره ۲۱۷۷۳

تاریخ ۱۳۹۸/۰۲/۲۰

ساعت ۱۳:۰۰

قانون حفاظت از خاک

ماده ۱- اصطلاحات به کار رفته در این قانون، دارای تعاریف و معانی مشروح زیر است:

الف) سازمان: سازمان حفاظت محیط زیست

ب) وزارت: وزارت جهاد کشاورزی

پ) خاک: پیگره‌های طبیعی، متحرک و پویا که حاصل مجموعه‌ای از واکنش‌های فیزیکی، شیمیایی و زیستی است و متأثر از آنک، اقلیم و موجودات زنده در طی زمان بر روی پوست زمین یا سنگ مادر به وجود می‌آید. این تعریف شامل خاک در جا و ریزوی نیز می‌شود.

ت) آلودگی خاک: آمیختن یک یا چند ماده غازی به خاک یا بخش آن‌ها بر سطح خاک به میزانی که کیفیت فیزیکی، شیمیایی یا زیستی آن را به نحوی تغییر دهد که برای انسان یا سایر موجودات زنده یا گیاهان و یا آب‌ها و آب‌ها زیان‌آور باشد. این تعریف، آلودگی پوشش‌های آبرفتی، در سنگی، سطح زمین را نیز در بر می‌گیرد.

ث) ماده آلاینده: هر نوع ماده یا عامل فیزیکی، شیمیایی و زیستی (بیولوژیکی) که باعث آلودگی خاک گردیده و یا به آلودگی آن بیفزاید.
ج) آلوده کننده: تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی که به هر نحو باعث آلودگی خاک شوند.

چ) کاربری خاک: نوع استفاده از خاک به عنوان بستری مناسب برای فعالیت‌های کشاورزی، منابع طبیعی، صنعتی، معدنی، خدماتی و امور زمین‌شناسی

ح) تخریب خاک: کاهش توان تولید زیستی یا اقتصادی خاک یا ترکیبی از هر دو که ناشی از فعالیت‌های انسانی و شیوه‌های مختلف بهره‌برداری از خاک می‌باشد و به تفکیک کاربری‌های مختلف تعیین می‌شود.

ع) تخریب کننده: تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی که به نحو ناصحت تخریب خاک می شوند.

د) فرسایش خاک: جدا شدن ذرات خاک از محل خود و جابه جایی و انتقال آن توسط عوامل طبیعی یا انسانی.

ذ) حاصلخیزی خاک: استفاده از خاک در زمینه تأمین مواد مورد نیاز برای تغذیه و فراهم نمودن شرایط مناسب رشد گیاهان.

و) پایداری خاک: وضعیتی که در آن توان تولیدی بالقوه و بالفعل خاکی در مدت طولانی حفظ شود.

ز) حفاظت خاک: مجموعه اقداماتی که به منظور پیشگیری و کنترل آلودگی و تخریب و فرسایش خاک و تبعات آن انجام می شود و موجب بقا و پایداری خاک یا سبب افزایش حاصلخیزی آن می شود.

ح) اصول فنی بهره برداری پایدار: اصولی که به منظور بهره برداری از خاک یا توجه به ظرفیت قابل تحمل و توان بازدهی آن منطبق بر سوابق های کلی آمایش سرزمین دو و انتهای اهداف توسعه پایدار تدوین می شود.

ط) پایش خاک: اندازه گیری پیوسته یا متناوب ویژگی های کمی و کیفی خاک.

ث) بازسازی خاک: مجموعه فعالیت هایی است که موجب بهبود و بازگشت شرایط فیزیکی، شیمیایی و زیستی خاکهای آلوده و تخریب شده به وضعیت قبل از آن می شود.

ج) کود: هر ماده آلی، بیستی یا معدنی یا منشا طبیعی یا مصنوعی که به خاک یا گیاه اضافه می شود تا یک یا چند عنصر ضروری برای رشد گیاه را تأمین کند.

ح) سموم: کلیه ترکیبات آلی و معدنی که به منظور کنترل آفات نباتی، انباری و خانگی به صورت جامد، مایع و گاز به کار برده می شود.

ط. با همکاری خاکشناسی، مطالعات پایه خاکشناسی که به بررسی عوامل مؤثر در تشکیل و ردیفی خاک و تهیه گزارش نسبی و توصیف حدود و مرزهای خاکها بر روی نقشه برای کاربریهای مورد نظر منبذله.

ط. خسارت: هرگونه خسارت زیان مستقیم یا غیرمستقیم ناشی از آلودگی یا تخریب خاک.

ع) وضعیت اضطراری: مواقعی است که آلودگی خاک، موجب آلودگی منابع آب (سطحی و زیرزمینی) شود. به گونه ای که سلامت انسان و محیط را دچار مخاطره جدی کند.

ماده ۲- وزارت موظف است با همکاری سازمان خط مشی های مدیریت، حفاظت و بهره برداری باغبار از خاک کشور را به نحوی که متضمن حفظ و ارتقای کیفی خاک باشد، تهیه و برای تصویب به هیأت وزیران ارائه کند.

ماده ۳- هرگونه بهره برداری از خاک باید با رعایت قوانین و مقررات مربوط باشد.

تبصره- هرگونه عملیات معدنی مطابق قانون معادن مصوب ۱۳۷۷/۳/۲۳ و اصلاحات بعدی آن مشروط به رعایت ضوابط زیست محیطی می باشد.

ماده ۴- سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف است با همکاری وزارت و سازمان ورزش اقتصادی خاک و مرزهای ناشی از آلودگی و تخریب خاک در زیست بوم (اکوسیستم) های مختلف را در حسابهای ملی منظور کند.

ماده ۵- دستگاههای اجرایی موضوع ماده (۵) این قانون مسئولیت خود را در کشور بصورت ۱۳۸۶/۷/۸ مکلفند مطابق مقررات عالی دولت در مبادله موافقتنامه ها اعتبارات لازم جهت پیشگیری یا جبران خسارت ناشی از آلودگی و یا تخریب خاک را پیش بینی کنند.

ماده ۶- وزارت موظف است با رعایت مصالح امنیتی و نظامی مطابق قوانین مربوطه با همکاری سازمان نقشه برداری کشور طرف مدت پنج سال برای

شاکتهای کزاحس و باغن، نقشه های خاک رهنه بندی خاک کشور از نظر سطح ماده آلی و طبقه بندی اراضی را در مقیاس حداقل یک بیست و پنج هزارم تهیه کند.

تبصره- آن دسته از اراضی موضوع این ماده که نقشه های یادگور برای آنها در مقیاس یادشده تهیه شده است از شمول حکم این ماده مستثنی می باشند. ماده ۷- به منظور کنترل کیفیت مطالعات خاک شناسی و جلوگیری از انجام مطالعات موازی و تکراری خاک شناسی، وزارت مکلف به انجام موارد ذیل است:

- الف) تهیه دستورالعمل مطالعات خاک شناسی و تناسب اراضی و ابلاغ آن
- ب) ایجاد بانک ملی اطلاعات خاک کشور
- پ) تهیه نقشه های رهنه بندی خاک کشور از نظر گاتی شناسی زیست محیطی و زمین شناسی پزشکی و کشاورزی برای استفاده بهینه از خاک و در راستای بررسی ظرفیت بیماری زایی خاک و تأمین امنیت غذایی و توسعه پایدار با در نظر گرفتن ساختار زمین شناختی و شیمیایی زمین (ژئوشیمیایی) کشور با همکاری سازمان وزارتخانه های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، نیرو، صنعت، معدن و تجارت و سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور
- تبصره ۱- دستگاههای اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مکلفند مطابق دستورالعمل ابلاغی وزارت عمل و یک نسخه از نتایج مطالعات خاک شناسی و تناسب اراضی را جهت تأیید به وزارت ارائه کنند.
- تبصره ۲- نظارت و تأیید کیفیت مطالعات خاک شناسی و تناسب اراضی برای کاربری های کشاورزی و منابع طبیعی با هدف تفای بانگ اطلاعات خاک کشور به عهده وزارت می باشد.

تبصره ۳- هرگونه مطالعات خاک شناسی و تناسب اراضی برای کاربری های مختلف توسط اشخاص حقوقی دولتی منوط به عدم وجود تضایح

مورد نظر مطالبات مذکور در مقیاس مربوط یا تأیید وزارت می باشد. وزارت موظف است ظرف مدت یک ماه از زمان وصول نامه استعلام نسبت به ارائه پاسخ اقدام کند و عدم پاسخ در مهلت مقرر، موافقت تلقی می شود.

ماده ۸- وزارت موظف است نسبت به پایش کمی و کیفی خاک گشود یا اولویت از اراضی زراعی و باغی، در مقاطع زمانی مناسب که دستور حفظ حاصلخیزی و پایداری خاک باشد، به صورت مستمر اقدام و تغییرات کمی و کیفی خاک را به صورت نقشه و آمار ارائه کند.

ماده ۹- با هدف حفظ و پایداری حاصلخیزی انواع خاک و بهینه سازی تولید و مصرف انواع کود، آفت کش ها، سم و بهبود دهنده های رشد گیاه؛ الف- سازمان ملی استاندارد مکلف است با همکاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان حفاظت محیط زیست و وزارت نسبت به تدوین استاندارد انواع کود، آفت کش ها، سم و بهبود دهنده های رشد گیاه اقدام کند.

ب- وزارت مکلف است با همکاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان حفاظت محیط زیست نسبت به تهیه دستورالعمل مصرف انواع کود، آفت کش ها، سم و بهبود دهنده های رشد گیاه در مزارع و واحدهای تولید کشاورزی، دامی و شیلاتی اقدام کند.

ج- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست نسبت به تعیین حدود مجاز باقی مانده انواع کود، آفت کش ها، سم و بهبود دهنده های رشد گیاه در محصولات کشاورزی، دامی و شیلاتی اقدام کند، به طوری که محصولات مذکور هیچگونه تهدیدی برای سلامت انسان نباشد.

بخش ۳- عدم رعایت دستورالعمل ها و مقررات این ماده مجرم محسوب می شود و مرتکب با حکم مراجع قضایی علاوه بر جبران خسارت و پرداخت

و مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی همکاری لازم را بحسب مورد نیاز سازمان یا وزارت در اجزای مفاد این قانون به عمل می آورند.

ماده ۱۴- در صورت بروز آلودگی خاک آلوده کننده، مکلف است مراتب را بلافاصله به نزدیکترین اداره حفاظت محیط زیست اطلاع دهد و با هماهنگی و تأیید اداره مذکور، آلودگی خاک را تا رسیدن به حدود مجاز برطرف کند. مستثقف از ارائه گزارش آلودگی موضوع این ماده، یا ارائه کتبیه گزارش خلاف واقع، یا حکم مراجع قضایی به جزای نقدی درجه (۸) موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی محکوم می شود.

ماده ۱۵- سازمان مکلف است نسبت به شناسایی واحدهای آلاینده مخای اقدام نموده و به آلوده کننده، اخطار دهد که ظرف مهلت تعیینی متناسب با نوع ماده آلاینده نسبت به حذف و رفع منشأ آلودگی، بازسازی خاک و جبران خسارت وارده اقدام کند.

در صورتی که اشخاص ذی نفع نسبت به اخطار یا دستور سازمان معترض باشند می توانند برای یکبار از سازمان درخواست تجدید مهلت بخواهند و این مهلت مستثقف علاوه بر توقف فعالیت رفع آلودگی و جبران خسارت زیست محیطی به جزای نقدی دو تا پنج برابر خسارت وارده و در صورت تکثیر علاوه بر موارد یادشده به حداکثر جزای نقدی یا حکم مراجع قضایی محکوم می شوند.

تصوه- در صورتی که آلودگی ایجادشده، محیط زیست و یا سلامت را با وضعیت اضطراری مواجه کند سازمان بدون اخطار قبلی رأساً نسبت به توقف موقت تمام یا قسمتی از فعالیت واحد آلاینده که موجب آلودگی می شود اقدام خواهد کرد و آلوده کننده به حکم مراجع قضایی علاوه بر حذف و رفع منشأ آلودگی، علاوه بر وضعیت سابق و جبران خسارت و حداکثر جزای نقدی محکوم می شود.

ماده ۱۶- تخریب کنندگان خاک بگلخانه بلافاصله پس از دریافت اخطار وزارت فعالیت منجر به تخریب را متوقف و ظرف مهلت تعیینی که از طریق

وزارت اعلام می شود که برای ارزیابی و پایشان خسارت های مستقیم و غیرمستقیم علاوه بر توقف فعالیت ها، بازسازی خاک و جبران خسارت ها حکم مراجع قضایی به جرای نقدی دو تا پنج برابر خسارت وارده محکوم می شود.
ماده ۱۷- ادامه فعالیت و یا بازگشایی واحدهای موضوع مواد (۱۵) و (۱۶) این قانون که به طور موقت یا دائم فعالیت آنها متوقف شده است، مشروط به حکم مرجع قضایی است.

ماده ۱۸- به منظور کاهش آلاینده گی تمامی واحدهای بزرگ تولیدی صنعتی، عمرانی، خدماتی، زیرساختی و معدنی موظفند نسبت به پایش آلودگی خاک اقدام و نتیجه را در چهارچوب خرداظهاری پایش محیط زیست به سازمان ارائه کنند. نام واحد مستکف توسط سازمان در فهرست واحدهای آلاینده موضوع قانون مالیات بر ارزش افزوده مقنن ۱۳۸۷/۲/۱۷ قرار می گیرد.
تبصره ۱- تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی فعال در زمینه تولید واردات، ترکیب سازی (فرموله کردن) انواع کود و سموم، مشمول حکم این ماده می باشند.

تبصره ۲- سازمان موظف است با همکاری دستگاه های ذی ربط مقررات تعیین واحدهای بزرگ موضوع این ماده، مقاطع زمانی و شرایط اندازه گیری آلودگی و نحوه خرداظهاری را در قالب کار برگ ها (فرم) و نمونه های مشخص برای تحویل به هیأت وزیران ارائه کند.

ماده ۱۹- تخلیه و دفن مواد آلاینده اعم از مایع و جامد در خاک در غیر از مکانهای تعیین شده ممنوع است. مرتکب علاوه بر جبران خسارت زیست محیطی، به جرای نقدی دو تا پنج برابر خسارت وارده محکوم می شود.
ماده ۲۰- احکام این قانون در خصوص تخریب خاک، نسبی اختیارات سازمان در پیگیری جرائم مشروط به تخریب در مناطق تحت اختیار موضوع ماده (۱۶) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست مصوب ۱۳۵۳/۲/۲۸ نمی باشد.

ماده ۲۱- انتقال خاک به خارج از کشور ممنوع است. شرکتها و بنکها با
در مورد از مجازاتهای تخریبی درجه (۵) قانون مجازات اسلامی محکوم
می شود. تشخیص ماده معدنی برعهده وزارت صنعت، معدن و تجارت است و
برای خروج خاک معدنی از کشور اخذ مجوز توسط وزارت فلان با رعایت
ماده (۲۳) قانون برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی
جمهوری اسلامی ایران الزامی است.

تبصره - ماده معدنی (گاز) موضوع بند (الف) ماده (۱) قانون اصلاح قانون
معدن مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۴ از حکم این ماده مستثنی می باشد. خروج نقادیر حکم
خاک به منظور امور پژوهشی به خارج از کشور بنا به درخواست دانشگاه یا
واحد پژوهشی با مجوز وزارت بلامانع است.

ماده ۲۲- قوه قضائیه به منظور رسیدگی به جرائم موضوع این قانون
نسبت به ایجاد شعب تخصصی اقدام و به جرائم مربوطه مجازات از نوع
رسیدگی می کند.

ماده ۲۳- مأموزانی که از طرف سازمان و وزارت مأمور کشف و تعقیب
جرائم موضوع این قانون می باشند در حدود وظایف محوله «ضابط دادگستری»
محسوب می شوند.

تبصره - حکم این ماده برای وظایف و اختیارات سایر ضابطان دادگستری
تعمیر می باشد.

ماده ۲۴- سازمان صدا و سیما و نهادهای جمهوری اسلامی ایران و نهادهای
رسانه های دولتی مکلفند برنامه های تولید شده در زمینه آموزش از سوی وزارت
و سازمان در خصوص آگاهی و مقابله با آلودگی و تخریب خاک را در قالبهای
گوناگون رسانه ای از جمله برنامه های تلویزیونی به صورت رایگان منتشر و
پخش کنند.

ماده ۲۵- درآمدهای حاصل از وصول جریمه‌ها و خسارات به تنگناهای بخشهای آلودگی و تخریب خاکه طی ردیف درآمدی جداگانه که در جدول در قانون بودجه مشخص می‌شود به حساب خزانه داری کل کشور واریز می‌شود.

ماده ۲۶- این ماده‌های اجرائی، این قانون توسط وزارت یا همکاری سازمان، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان برنامه و بودجه کشور تهیه می‌شود و طرف مدت شش ماه به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

قانون فوق مشتمل بر بیست و شش ماده و چهارده تبصره در جلسه علنی روز شنبه مورخ چهارم خردادماه یکهزار و سیصد و هشتاد و هشت مجلس شورای اسلامی تصویب شد و در تاریخ ۱۳۹۸/۲/۱۲ به تأیید شورای نگهبان رسید.

علی لاریجانی